

Mia Popić, REBT savetnica

Literatura: Seks i psiha, Bret Kar

PREVARA

Sve mi je bliža pomisao da na svaki seksualni čin treba gledati kao na proces u koji su uključene četiri osobe

-Sigmund Frojd

Na šta je Frojd mislio kada je izjavio da svaki seksualni čin podrazumeva proces u koji su uključene četiri osobe? Moguće da iza ove izjave leži ideja da za vreme **seksualnog čina** muškarac ili žena možda zamišljaju sliku neke treće osobe.

Poznat kao stručnjak koji je prvi otvorio vrata istraživanju ljudske seksualnosti i razmatranju njenog značaja u psihičkom funkcionisanju čoveka, Frojd se u izvesnoj meri bavio i značajem fantazija u sferi **seksualnih odnosa** ljudi. Saznanja do kojih je došao baveći se fantazmatskim životom svojih pacijenata upoznala su ga sa prevarama svojih pacijenata bilo da su se one odnosile na stvaran akt prevare ili na tajne seksualne misli pomoću kojih varamo naše partnere, čak i onda kada vodimo ljubav sa njima.

Prevare bilo da su stvarne ili prisutne u našim fantazijama, češća su pojava nego što smo to spremni da priznamo. Čitava jedna oblast psihologije odnosi se upravo na **psihologiju seksualnih fantazija**. Ovom temom vrlo temeljno se pozabavio Bret Kar, eminentni psihoanalitičar, koji je u svojoj knjizi **Seks i psiha** otkrio brojne istine o našim najskrivenijim **fantazijama**. Jedna od njih jeste i **ljudska sklonost da varamo svoje partnere u fantazijama ali i u realnosti**.

Izvesna istraživanja pokazala su da je približno 55% odraslih osoba u nekom trenutnu počinilo prevaru. Ono što je daleko interesantnije jeste podatak da je čak 90% ljudi maštalo o drugim osobama u različitim periodima braka ili partnerskog odnosa. Ove statistike govore u prilog onome što veliki broj nas već zna a to je da varanje nije retka pojava. Često smo joj svedoci, kada vidimo dečka ili devojku našeg prijatelja u društvu nekoga drugog i jasno nam je da tu nisu sasvim čista posla. Nekada smo i sami akteri u ovoj vrlo popularnoj drami.

Postavlja se pitanje zašto, **šta je to što nas tera da varamo?** Motivi za prevaru mogu biti raznovrsni. Ona je vrlo često podstaknuta čisto **seksualnim porivima**. Nekada su u priču uključene emocije, bez seksualnog kontakta (ono što zovemo **emocionalnom prevarom**). Najčešći tip prevare jeste kombinovani tip u kome je prisutno i **fizičko i emocionalno vezivanje**.

Iako bi veliki broj ljudi koji varaju, na pitanje zašto to rade rekli «Ne znam, došlo mi, to je jače od mene...» **svaka prevara zapravo ima svoju funkciju i vođena je određenom idejom svesnom ili nesvesnom**. Neke prevare su isključivo istraživačke prirode i u funkciji su

ispitivanja izdržljivosti sopstvene veze i provere da li sa strane možemo naći bolji seks, razgovor, druženje... Ako se uverimo da ne možemo, sigurniji smo u odnos koji već imamo. Neka neverstva umanjuju strah od bliskosti i od toga da ne postanemo potpuno potčinjeni partneru. Vrlo su česte i takozvane **osvetničke prevare** kojima nanosimo osvetu partneru za određenu povredu ili uvredu. Nekada na saznanje ili priznanje o prevari reagujemo prevarom. **Prevara** može da služi kao **odskočna daska za izlazak iz veze** koja nosi sve više razočaranja. Ova vrsta prevare kao da predstavlja potez kojim ćemo da «uprljamo» odnos koji imamo a kojim već neko vreme nismo zadovoljni i na taj način utvrdimo sebe u odluci da je raskid ispravno rešenje.

Motivi za prevaru mogu biti potraga za raznovrsnošću kao i potraga za nezadovoljenim emocionalnim ili fizičkim potrebama. Ona je vrlo često sredstvo kojim ćemo sebi da dokažemo da smo i dalje poželjni ili potentni kada primetimo da naš partner **gubi interesovanje za seks** sa nama. Prevara može biti i manevar kome pribegavamo kako bi sebe zaštitili od **straha od bliskosti** i stapanja sa jednim jedinim partnerom. Uvereni da na taj način gubimo svoju autentičnu slobodu, povremena neverstva vratiće nam ideju da smo slobodni i da nismo zarobljeni u monogamnom odnosu. Ovo uverenje istakao je gore pomenuti Bret Kar kada je citirao nepoznatog autora koji je tvrdio da **muškarac mora sebi nekako da olakša monogamiju**. Sumnjamo da je ovaj princip ograničen samo na mušku populaciju. Danas je sve veći broj i muškaraca i žena koji smatraju da monogamija nije prirodno ljudsko stanje već da predstavlja društveno nametnut standard koji nas košta osećanja krivice kada radimo ono što je naše prirodno pravo a to je da vodimo raznovrstan život u svim sferama svog funkcionisanja pa tako i u seksualnoj.

Pitanje **monogamije** nosi sa sobom brojne polemike u vezi sa prevarom i njenom opravdanošću i sve je popularnija tema u brojnim raspravama mladih ljudi. Ove rasprave najčešće se svode na pitanje opravdanosti varanja partnera. Oni koji su za prevaru smatraju da vernost predstavlja romantičnu iluziju o monogamnosti ljudske vrste. Oni su uvereni da ljudi ne varaju samo zato da ne bi bili uhvaćeni i da ne bi doveli u rizik svoju vezu ali ne i zato što ih prevara kao takva ne privlači. Sa druge strane, osuđivanje prevare najčešće ide uz uverenje da sigurnost u monogamni odnos predstavlja osnovni preduslov za uključenost u partnerski odnos.

Pored toga što je pitanje opravdanosti prevare usko povezano sa različitim stavovima prema monogamiji, ona takođe dovodi u pitanje i to koliko je **iskrenost** važna u partnerskom odnosu. **Da li je prevara nešto što, ukoliko počinimo, treba da priznamo ili da čuvamo kao strogu tajnu?**

Stav da prevaru treba priznati ide pod ruku sa uverenjem da je iskrenost u vezi vrhovni princip i da **bez iskrenosti nema ni kvalitetnog odnosa**. Radikalno drugačiji pristup je verovanje da je iskrenost u odnosu dve osobe čista iluzija. **Koliko mi zaista možemo da poznamo drugu osobu?** Mnogi će čak reći da u zdravoj vezi nema prostora za iskrenost. **Danny Crane**, junak serije **Boston legal**, koji je uveliko postao idol većeg dela muške populacije tvrdi da iskrenost nije nešto što se planira unapred niti princip kojim treba da se vodimo. Prema njegovom mišljenju, **iskrenost se izmišlja tj. krivotvori na licu mesta**. Dakle, važno je delovati iskreno

dok lažemo! Ovaj primer govori u prilog tome da iskrenost koja je nekada bila neprikosnoveni princip u vezama više nije u modi. Slažemo se da je ovakav stav u velikoj meri radikaln ali nije ništa više radikaln od ideje da je potpuna iskrenost moguća.

Šta je to što osobu navodi da prizna prevaru? Priznanje može u osnovi imati nastojanje da se rasteretimo bolnog osećanja krivice. Nekada ono može imati skrivenu nameru da proverimo da li nas partner voli uprkos našem lošem ponašanju. Ako nam oprostí onda znamo da nas on bezuslovno prihvata sa svim našim manama i slabostima.

Kao što vidimo, **motivi za prevaru** mogu biti raznovrsni. Pitanje njene opravdanosti prepliće se sa različitim stavovima prema **monogamiji** dok pitanje njenog priznavanja zavisi od značaja koji se pridaje **iskrenosti** u partnerskom odnosu.

Ne želimo da tvrdimo da je prevara apriori loša ili dobra. Ona može biti odraz naših interesovanja, strahova, potreba za eksperimentisanjem sa svojom seksualnošću...Ona svakako može predstavljati pretnju po opstanak veze. U nekim slučajevima međutim ona može biti izlet na osnovu koga ćemo saznati šta je to što nam nedostaje u našoj vezi i što će nas podstaći da osnažimo one aspekte našeg odnosa za koje smo utvrdili da su slabi.

Kakav god da je naš stav u vezi sa prevarom, bilo da je podržavamo ili ne, bez obzira da li smatramo da je ona nešto što se obavezno priznaje partneru ili da se drži u tajnosti, postojeća istraživanja u ovoj oblasti a i naše iskustvo sugerišu nam da ona kao i mnoge druge stvari nije strana ljudskoj prirodi.

Mia Popić, REBT savetnica

Literatura: **Seks i psiha, Bret Kar**